

BESLUT

2020-02-03

Dnr: 19/02407 och
2658**SAKEN**

Lokala nyheter Blekinge, P4, 2019-05-27, kl.16.30 och 17.30, 2019-05-28, kl. 9.30, 16.30 och 17.30, 2019-05-29, kl. 9.30 samt 2019-08-15, kl. 16.30 och 17.30, inslag om att politiker avgått och en kritiserad bild; fråga om opartiskhet, saklighet och respekt för privatlivet

BESLUT

Inslagen frias. De strider inte mot kraven på opartiskhet och saklighet eller bestämmelsen om respekt för privatlivet.

INSLAGEN

Inslagen den 27 maj 2019, kl. 16.30 och 17.30

Inslagen var i huvudsak likalydande och inleddes med att nyhetsuppläsaren sa att en sverigedemokrat (SD) lämnade sitt uppdrag som ordförande i en nämnd med omedelbar verkan. Därefter sa hon följande enligt citat från inslaget kl. 16.30.

Bakgrunden är den kritiserade bild [namn SD-politiker] deltog i där han och ytterligare två politiker simulerade en gruppsexsituation. Bilden var en ironisk kommentar på att sverigedemokraten [personnamn] tafsat på en partikamrat.

Nyhetsuppläsaren sa sedan bland annat att SD:s ledare i kommunen välkomnade beslutet då hon inte ansåg att han kunde sitta kvar på sin position. Uppläsaren sa även att samstyret i kommunen skulle ha ett möte för att diskutera bilden samt att SD-ledaren även var kritisk till det moderata kommunalrådet NN. Nyhetsuppläsaren sa sedan att NN var med på bilden och att hon delat den på sociala medier. Bland annat följande sades sedan i en intervju.

(SD-ledare) – Ja men det här är uppenbart en rejäl tankekurva som slutade i en väldigt omdömeslös handling, så mycket kan jag säga. (Reporter) – Varför är den omdömeslös tycker du? (SD-ledare) – Nej men det, det är ju folkvalda politiker och vi har vissa förväntningar på oss, att hur man beter sig, att, och då kan man ärligt talat kanske förvänta sig att man ska bete sig vuxet. Så, ja, det var problematiskt. (Reporter) – Om man kollar på ditt förtroende för, för [NN], hur påverkas det av det

här? (SD-ledare) – Jag vill faktiskt avvakta att uttala mig ytterligare tills efter samstyrets möte i eftermiddag.

Inslaget avslutades med att nyhetsuppläsaren berättade vem den tredje personen som var med på bilden var samt att Moderaterna (M) skulle träffas för att prata om bilden.

I inslaget kl. 17.30 sa nyhetsuppläsaren, utöver vad som tidigare återgetts, att bilden väckt kraftig debatt och frågade sig vad de boende i kommunen själva sa om att tre ledande politiker i kommunen var inblandade. Därefter följde två kortare intervjuer med personer i den aktuella kommunen. Bland annat följande sades.

(Intervjuad) – Hade det varit förskolan så kunde jag förstått det men inte med vuxna politiker, som är framröstade av folk som litar på dem och ska vara representativa, det är ju inte detta. (Reporter) – Vad tror du det gör för förtroendet? (Intervjuad) – Det gör hemskt mycket för förtroendet, hon har ju skadat inte bara Moderaterna i [kommun] utan det går säkert ända upp när folk betar sig så. De har inte råd med mer smällar nu Moderaterna.

Inslaget avslutades sedan med att reportern intervjuade en annan person som inte tyckte bilden var så märkvärdig.

Inslaget den 28 maj 2019, kl. 9.30

I inslaget sa en nyhetsuppläsare bland annat att en moderat tillfälligt hade tagit över som gruppleadare för M efter att NN lämnat politiken. Sedan sa nyhetsuppläsaren följande.

Samstyret träffades igår för att prata om den hårt kritiserade gruppsexbilden och sverigedemokraten [namn kommunalråd SD] beskriver mötet som "mitt livs tuffaste" då hon är god vän med alla tre politikerna som igår avgick. Bilden som kritiserats föreställde en gruppsexsituation och var en ironisk kommentar till att sverigedemokraten [personnamn] tafsat på en partikamrat. Även moderaten [personnamn] och sverigedemokraten [personnamn] som fanns på bilden avgick under gårdagen.

Inslagen den 28 maj 2019, kl. 16.30 och 17.30

Inslagen var i stort sett likalydande och inleddes med att en nyhetsuppläsare sa att det kommit många reaktioner och funderingar efter att NN lämnat alla sina politiska uppdrag inom M till följd av den hårt kritiserade bild hon publicerat. Nyhetsuppläsaren sa även att en fråga som fanns var hur detta påverkade förtroendet för M. I slutet av inslaget sades bland annat att M skulle ha ett möte om en permanent ersättare för NN.

Inslaget som sändes kl. 17.30 avslutades med att nyhetsuppläsaren sa följande.

Vi har under dagen sökt de avhoppade moderaterna [NN] och [personnamn] för en kommentar, dock utan framgång, sverigedemokraten [personnamn] har avböjt att kommentera.

Inslaget den 29 maj 2019, kl. 9.30

Inslaget var ett kort nyhetstelegram där det sades att även NN:s mamma lämnat sina uppdrag i M som en sympatihandling till dottern.

Inslagen den 15 augusti 2019, kl. 16.30 och 17.30

Inslagen var i stort sett likalydande och handlade om att samstyret i den aktuella kommunen föreslagit att den konst som köpes in av kommunen skulle vara tidlös och klassisk. Nyhetspresentatören sa att en konstnär och vänsterpartist reagerat på detta och målat ett konstverk som hon erbjudit kommunen att köpa. Följande sades.

(Nyhetsuppläsare) – Motivet är den så kallade gruppsexbilden som tvingade den moderata kommunalrådet [NN] att avgå. (Konstnär) – Det föreställer tre figurer som är engagerade i någon slags social aktivitet som eventuellt kan härledas till, till, sexuella, vad säger man, ja att de, att dom har lite sex med varandra helt enkelt.

Inslaget avslutades sedan med att konstnären bland annat förklarade att hon tycker att konst som ifrågasätter samtiden måste få finnas. En moderat politiker förklarade sedan vad samstyret menade med klassisk och tidlös konst.

ANMÄLAN

Inslagen har anmälts av NN som sammanfattningsvis anför följande avseende inslagen den 27–29 maj 2019.

Bilden var ett skämt och togs som ett led i att ironisera över debatten kring en politiker från SD. När bilden togs skämtade de som var med i den om vem som skulle anmäla vem, men att den som anmälde skulle behöva vänta något år först. Till bilden fanns en text där detta framgick. Trots detta valde Sveriges Radio (SR) att missuppfatta den. NN tog senare bort bilden.

Bilden har inte något att göra med gruppsex. Definitionen av gruppsex är att flera personer penetreras samtidigt vilket uppenbart inte är fallet på bilden.

Tillsammans med NN:s namn har ”gruppsexbilden”, mot NN:s vilja, blivit ett begrepp, något som lett till att NN och alla med samma efternamn måste stå till svars för något SR fabulerat ihop. NN känner sig oerhört kränkt över hur SR har pekat ut henne och kopplat ihop hennes ovanliga efternamn med ett ord som gruppsex. Uthängningen av NN:s namn och bild har genererat mängder av meddelanden som beskriver henne som någon sorts sexfanatiker där hennes efternamn förlöjligas. Konsekvenserna av att SR förvrängde meningen med bilden, som var en privat bild på NN:s stängda Facebook-sida, har varit värre än om NN tagit livet av någon.

NN har även anmält inslag som sändes den 15 augusti 2019 och anför i stort sett samma kritik som framgår ovan. Utöver denna anför hon även samman-

fattningsvis följande.

Inslagen kränker inte bara NN:s personliga integritet utan alla med samma efternamn. SR fortsätter kalla bilden för gruppsexbild, trots att det uppenbarligen inte är vad som sker på bilden. Trots att inslagen sändes två månader efter att NN slutat vara en offentlig person nämndes hon i inslagen. De övriga som var med på originalbilden nämndes inte vid namn trots att de inte slutat vara offentliga personer. SR valde att hänga ut NN som ung kvinna med namn men inte de två medelålders männen.

NN har anmält ett stort antal inslag. Granskningsnämnden har mot bakgrund av anmälan granskat inslagen som framgår under rubriken ”Saken”.

NN hänvisar även till artiklar på SR:s hemsida.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

SR anser att inslagen stämmer överens med kraven på opartiskhet och saklighet samt bestämmelsen om respekt för privatlivet och anför sammanfattningsvis följande.

NN var fram till den 27 maj 2019 kommunalråd, vice ordförande i kommunstyrelsen och lokal gruppleadare för Moderaterna. Som sådan valde hon att i sin blogg den 21 maj kommentera en av SD:s EU-valkandidaters påstådda sexuella trakasserier genom att bland annat hävda att en polisanmälan hade varit överförmynderi. Ett uttalande som hon snabbt blev kritiserad för av sina partikollegor. Några dagar senare lade hon ut ett fotografi på sin Facebook-sida. Bilden föreställde henne och två andra politiker i en uppseendeväckande position. Den sexuella anspelningen var mycket tydlig och NN skrev i inlägget ”inte att vi på något sätt förespråkar sexuella trakasserier.” vilket tydligt visade på bildens anspelning.

I inslagen i P4 Blekinge beskrevs motivet på bilden på flera olika sätt, bland annat som ”den så kallade gruppsexbilden” och ”sexbilden”. Syftet var att lyssnaren skulle förstå varför den hade väckt sådan debatt i lokal och riksmedia. Det är svårt att i radio, när det inte går att visa foton, göra på annat sätt än att kortfattat sammanfatta vad kritiken handlar om och beskriva bilden. SR kan inte se att det är en osaklig beskrivning. Genomgående redogjordes det för anmälarens kommentar och syftet med bilden, nämligen att det var ett ironiskt inlägg i debatten om SD-politikerns påstådda sexuella trakasserier.

NN var, förutom folkvald, en van användare av sociala medier. Hon torde vara väl bekant med dess genomslag och spridning då hon i flera år haft en egen blogg. NN borde kunnat förutse att bilden skulle väcka debatt och att det kunde få konsekvenser att publicera en bild av det slag som hon gjorde. Inlägget på

Facebook fick snabbt stort genomslag i flera medier vilket bland annat resulterade i att moderata toppolitiker tog avstånd. Det fick också till följd att en kommunalrådskollega till anmälaren kallade till krismöte. I samband med det avgick de två männen som syntes på bilden relativt hastigt och inom något dygn avgick även anmälaren. Anmälarens mamma som är aktiv politiker lämnade även hon sitt förtroendeuppdrag i en ”sympatihandling” med dottern.

Samtliga som syntes på bilden namngavs i P4 Blekinges inslag. Skälet till det är att de var folkvalda och allmänheten har rätt att få veta hur de förhåller sig till aktuella frågor som till exempel sexuella trakasserier. Det ligger väl i linje med SR:s granskningsskyldighet. Det hade naturligtvis också ett stort allmänt intresse att rapportera om att den styrande alliansen i kommunen tappat tre av sina folkvalda inom ett dygn. Allmänintresset i det här fallet motiverade ett eventuellt intrång i anmälarens privatliv.

Några månader senare, i augusti, gjorde en konstnär och tillika vänsterpartistisk politiker ett utspel med en tydlig koppling till den kontroversiella Facebook-bilden. Hon menade att konst ska kunna utmana. Även detta rapporterade P4 Blekinge om. Även i det sammanhanget var det motiverat att kortfattat återge vad ursprungsbilden föreställde. Även om NN hade avgått hade allmänintresset inte avtagit eftersom det var en mycket uppmärksam händelse såväl lokalt som i övriga landet. Dessutom hade anmälaren själv givit den aktuella bilden spridning.

ANMÄLARENS KOMMENTAR

NN anför sammanfattningsvis följande.

Bilden hon lade upp må vara osmaklig av olika anledningar men att påstå att det handlar om gruppsex är absurt och det är just det ordet och kopplingen mellan det och hennes efternamn NN vänder sig emot. SR gjorde en uppenbar feltolkning av vad NN skrivit med anledning av debatten om SD-politikern. Den aktuella bilden togs då för att påvisa den absurda makt media har. Detta bevisades sedan ännu tydligare när bilden i sig genererade mer artiklar än riksdagsledamoten från samma parti som fifflat bort skattebetalarnas pengar.

Att NN som person och politiker figurerar i media är rimligt men då bör det också vara sanningsenligt. SR skriver i sitt yttrande att bilden anspelar på sex och hade det varit så bilden beskrivits i radio hade hon inte anmält. Ordet ”gruppsex” är dock direkt missvisande och en medveten feltolkning för att få fler lyssnare.

Att sprida en bild från NN:s privata Facebook-sida, klistra på ett epitet och sedan försvara det visar inte på opartiskhet med det antal artiklar det genererade jämfört med allt annat som händer i vårt samhälle.

Den kompletta texten NN skrev i anslutning till bilden på Facebook var följande.

Känsliga och lättkränkta tittare varnas! Alla medverkande är med på kollaget och gör det för skojs skull. Ingen behöver anmäla eller känna sig utsatt! (Och bilden betyder inte att vi på något sätt förespråkar sexuella trakasserier eller tafsande så alla är på det klara med det!) Vi är ironiska!

Det så kallade "krismötet" fanns inte utan var ett möte som var planerat sedan i januari.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SR ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i radion (14 § i sändningstillståndet).

Kravet på opartiskhet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Med hänsyn till den vidsträckta yttrandefriheten kan kraven ställas lägre i fråga om intervjuade, debattdeltagare och andra så kallade tillfälliga medverkande. Om allvarlig kritik riktas mot en klart utpekad part ska dock den kritiserade få bemöta eller kommentera kritiken. Som regel ska detta ske i samma program eller inslag.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

SR ska respektera den enskildes privatliv i programverksamheten om inte ett oavvisligt allmänt intresse kräver annat (16 § i sändningstillståndet).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämndens uppgift är att pröva om innehållet i sända program överensstämmer med bestämmelserna i radio- och tv-lagen och i programföretagens sändningstillstånd. Den del av anmälningarna som rör artiklar på webbplatser lämnas därför utan åtgärd.

Kraven på opartiskhet och saklighet

I inslagen beskrevs den publicerade bilden bland annat som en bild som simulerade eller föreställde en "gruppsexsituation", "den hårt kritiserade gruppsexbilden" och "den så kallade gruppsexbilden". Anmälaren vänder sig mot beskrivningen av bilden som en "gruppsexbild". Mot bakgrund av de sexuella anspelningar som gjordes i bilden och att det tydligt framgick att bilden

var en ironiskt avsedd kommentar som anspelade på sex, och inte föreställde personer som genomförde sexuella handlingar, anser nämnden att beskrivningen av bilden i inslagen inte strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

Vad anmälaren i övrigt anfört medför inte heller att inslagen strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

Bestämmelsen om respekt för privatlivet

Mot bakgrund av NN:s tidigare ställning som förtroendevald politiker anser nämnden att inslagen inte strider mot bestämmelsen om respekt för privatlivet.

Detta beslut har fattats av Malin Bonthron, Ulrika Hansson, Clas Barkman, Berivan Yildiz, Bo-Erik Gyberg, Gunnar Springfeldt och Kristina Åberg efter föredragning av Jenny Englund Grass.

På granskningsnämndens vägnar

Malin Bonthron

Jenny Englund Grass

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.